

Foto vlnr: Miriam, Petra, Noella en Henry.

Binnen Partners voor Jeugd (PvJ) heeft systemisch werken zijn intrede gedaan onder de titel: *Leven met twee families*. In een serie van drie artikelen wordt belicht wat dit behelst. Deel 1: de training tot systemisch begeleider: 'Zonder wortels kun je niet groeien'. Deel 2, vanuit William Schrikker Gezinsvormen (WSGV): 'De essentie is werken met oog voor de mens'. **DIT IS DEEL 3: DE PRAKTIJK.**

SYSTEMISCH WERKEN - LEVEN MET TWEE FAMILIES

Een kind mag van alle opvoeders houden

Pleegkinderen leven met twee families, al zijn die niet altijd allebei in beeld. De kwaliteit van de samenwerking van partijen rond een uithuisgeplaatst kind bepaalt het welbevinden van het kind. Vanuit de visie *Leven met twee families*, werken ouders, pleegouders, jeugdzorgwerkers, pleegzorgwerkers en gedragswetenschappers daarom samen vanuit een systeemgerichte blik en -houding in het belang van het kind. Zodat er erkenning is voor de rol en behoeften van alle belanghebbenden. Door een goede samenwerking ervaren uithuisgeplaatste kinderen de veiligheid die zij nodig hebben om in verbinding met hun familie op te kunnen groeien. Want daar liggen hun wortels en zonder wortels kunnen zij niet groeien.

Noella (8) en haar oudere zus worden vier jaar geleden uit huis geplaatst, tot woede en verdriet van moeder Petra* en vader Henry* die dat onterecht vinden. Als ze bij haar pleegouders Miriam en Frank arriveert, kan het vierjarige meisje niet goed praten en is er sprake van licht overgewicht. Noella heeft weliswaar een lichte beperking

maar weet in het pleeggezin snel vooruitgang te boeken. Ze leert praten, begint letters te herkennen en kan haar eigen naam schrijven.

“Ze ziet er gelukkig uit”, zegt Petra die haar dochter nu één keer per maand een uur ziet op neutraal terrein, bij een kinderboerderij. “Het liefst willen we haar natuurlijk vaker zien, maar dit is wat de rechter heeft

uitgesproken. Daar hebben we ons bij neergelegd. Henry heeft er meer moeite mee om het los te laten, maar het is goed zo, als dit het beste is voor Noella, prima. Ik ben tevreden over hoe het nu gaat.”

Boosheid

Dat was aanvankelijk wel anders. Bij Petra en Henry was veel boosheid en onduidelijkheid. Met behulp van systemisch werken is duidelijk geworden voor zowel henzelf als de pleegouders en de pleegzorgwerker, waar dit vandaan kwam. Het onzichtbare zichtbaar maken, kan het resultaat zijn van systemisch werken. Door met behulp van poppetjes, pleegouders en/of ouders een opstelling te laten maken, krijgt iedereen duidelijk een plek in het geheel. Hierdoor kunnen pleegouders en ouders de perspectieven van elkaar zien en daardoor elkaar beter begrijpen en erkenning geven aan de plek die er voor de ander is. Werken vanuit de systemische visie betekent dat er plaats moet zijn voor alle bij het kind betrokken partijen.

De boosheid van ouders bleek vooral te komen omdat er geen vertrouwen was in de jeugdzorg. “Ze kwamen met leugens en probeerden alles met onduidelijkheden toe te dekken”, zegt Henry. Nu er een nieuwe

Mirte Rijnbout

gezinsvoogd is gekomen en het systemisch werken is toegepast, is er voor de twee een compleet andere visie zichtbaar en is er bij ouders een voorzichtig positieve vorm van druk ontstaan waarin Henry en Petra het belang van Noella en haar zus op de eerste plaats kunnen zetten. Inmiddels is het gezag beëindigd, en al vinden ze dat onterecht, toch hebben Petra en Henry besloten niet in cassatie te gaan.

De pleegouders van Noella, Miriam en Frank, zijn blij dat de strijd nu weg is, het geeft rust. Miriam: “Nu kunnen we nog beter met elkaar samenwerken. We hebben allemaal de neuzen dezelfde kant op staan. De ouders zijn inmiddels één keer bij ons in huis op bezoek geweest. Zo konden ze met eigen ogen zien waar hun kind woont. Ook dat nam veel boosheid weg. Toen Henry het slaapkamertje van Noella binnenkwam en hij allerlei spulletjes zag staan die ze van hem en zijn familie had gekregen, zei hij: ‘het is goed zo’. Dat was heel fijn”.

Pleegkinderen

Miriam en Frank zijn de ouders van vier inmiddels uitwonende twintigers. In hun jeugd deelden deze vier het huis vaak met meerdere pleegkinderen. In totaal zagen ze er meer dan twintig komen en weer gaan. “Waarom? Frank wilde altijd al graag een groot gezin en ik heb een groot hart, ik houd ervan om te zorgen. Er hoeft niet per se een biologische band te zijn om van een kind te houden”, zegt Miriam. Momenteel wonen er behalve Noella nog twee pleegkinderen bij Miriam en Frank, een jongen van 9 jaar (net als Noella al geruime tijd en in principe definitief) en sinds kort een jongetje van 4 jaar, voor wie het nu crisisopvang is.

MIRTE:

‘Ouders voelen zich gezien, dat is helpend’

Als pleegzorgwerker van WSGV is Mirte Rijnbout sinds bijna vier jaar betrokken bij het gezin. Zij is enthousiast over het project Leven met twee families en heeft het

hier in de praktijk toegepast. “Door systemisch werken ben ik meer achterover gaan leunen om te bekijken: wat gebeurt hier nou eigenlijk? Dat werkt heel goed. En door een opstelling te maken kun je iedereen een plek geven. Dat geeft echt inzicht. Systemisch werken betekent alle betrokkenen zien, ze op de juiste plek zetten en kijken wat er gebeurt. Het is interessant om te ontdekken waar bepaalde dingen vandaan komen. Dat kan als je uitstapt en anders gaat kijken”.

Pleegmoeder Miriam is zeer te spreken over het project: “Ik had al eens over de term systemisch werken gehoord en voor mij is het altijd belangrijk geweest om contact met de ouders van de pleegkinderen te hebben. Het is ook helpend als een kind voelt dat de ouders achter de plaatsing staan en dat het kind van iedereen mag houden. Dat kun je hiermee laten zien. Wat ik zo bijzonder vond om te ervaren in de opstelling is, waar positioneer je iedereen, waarom hou je bepaalde mensen op afstand en zet je andere juist dichtbij?”

MIRIAM:

‘Het zorgt voor wederzijds begrip’

Erkenning

Mirte: “Ze voelen zich allemaal gezien en dat is heel helpend. Er is in het algemeen veel angst in jeugdzorgland. Als mensen zich niet gezien voelen in hun rol en perspectief, krijg je strijd. Terwijl als je daar transparant in bent en je zet iedereen op de juiste plek, is er veel mogelijk. Ouders zijn en blijven altijd de ouders. Ze krijgen te maken met rouw en verlies waar tijd en verwerking voor nodig is. Hier moet oog voor zijn. Het is mooi als dit wordt gezien waardoor ze de juiste erkenning krijgen.”

Moeder Petra ervaart dat nu zo: “We voelen ons betrokken. Als er wat is, kunnen we bellen en Miriam stuurt ons regelmatig foto’s of filmpjes van Noella. Dat is heel fijn. Die kunnen we aan de opa’s en oma’s

laten zien, want die zien haar nooit. En voor mij is het fijn om die informatie te gebruiken tijdens het bezoektje, dan kan ik Noella vragen stellen over wat ze heeft gedaan, omdat ik dat dan heb gezien.”

Een familieopstelling gaf Miriam ook nieuwe inzichten in haar eigen handelen en denken en oude pijn. “Je gaat uit je hoofd en je gaat het echt voelen. Als je met iemand bijvoorbeeld geen goede band hebt, kun je die op een andere plek zetten. Het zorgde bij mij voor meer begrip voor Petra en Henry. Meerwaarde is dat je elkaar beter begrijpt. En dat het voor een kind heel helpend is om te voelen dat de ouders erbij horen, ook al woont het elders.”

Mirte: “Wat begon als een geheime plaatsing met veel boosheid, is met behulp van Leven met twee families ofwel systemisch werken, veranderd tot een mooie samenwerking tussen ouders en pleegouders die alleen maar kan groeien en uitgebreid kan worden in contacten met elkaar, in het belang van Noella. Enkel en alleen ontstaan door het anders te gaan bekijken met elkaar.”

* de namen van ouders zijn om reden van privacy gefingeerd